

გაუმარჯოს თამისუფალ საქართველოს!
 გაუმარჯოს საქართველოს
 დემოკრატიულს რესპუბლიკას!
 გაუმარჯოს თავისუფლ ხელოვნებას
 თავისუფალ საქართველოში!

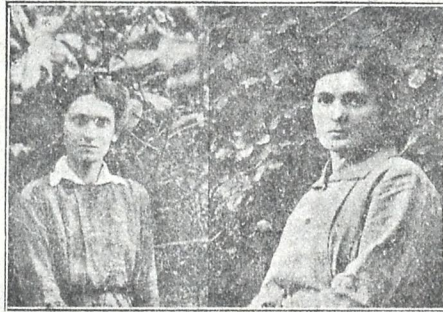
„თეატრი და ცხოვრება“

წლიურად 15 მან., ნახევარი წლით 9 მან. თითო ნომერი—1 მან. ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში, ბაზრის ქ. № 20, ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ. თბილისი, რედ. „თეატრი და ცხოვრება“ იოსებ იმედაშვილს.

1918 წ. № 15 კვირა, გიორგობისთვის 22 ფასი 2 მან. წელიწადი მეექვსე გამოცემის მიიღება ხელის მოწერა 1919 წლის უფრნალ „თეატრი და ცხოვრება“-ზე წლიური ფასი 25 მან.

სიმონ ლექსის ძე ქვარიანი
 მწერალი და საზოგადო მოღვაწე, სოხუმის საბაჟოს უფროსად მიწვეული დამწერი საქართველოს ისტორიის სახელმძღვანელოს, მოთხრობების, ლექსების, მევენახეობა-მეღვინეობის შესახებ გამოკვლევისა ლ სხ.

მინადორა ტორლოშელიძე **ოლა სოლოლაშვილი**
 საქართველოს პარლიამენტის პირველი ქალი წევრები ქველი ს.-დ. პარტიის მუშაკნი.

ვლასა მეგლაძე
 ს.-დ. პარტიის ერთი თვალსაჩინო მუშა-ბელადთაგანი, მწერალი, სპარსეთის რევოლუციის აქტიური მონაწილე, რუსთვან რამდენჯერმე დასჯილი, საქარ. პარლამენტის წევრი.

საქართველოს სამხედრო მინისტრი დარიალის ხეობაში
 1) გ. გიორგაძე—სამხ. მინისტრი. 2) გენერ. გედევანიშვილი—თანაშემწე სამხ. მინისტრისა, 3) გერმანელი—სამხედრო მინისტრის მრჩეველი 4) პოლკ. ზაქარიასე—შტაბის უფროსი, 5) პოლ. კაკაბაძე—თანაშემწე სანაპირო ჯარების უფროსისა 6) პორ. აფხაზი—ადიუტანტი სამხედრო მინისტრისა 7) პოლპოლკ ფურცელაძე—დარიალის რაზმის უფროსი 8) შტ.—კაპ. ფანჯავიძე—ადიუტანტი დარიალის რაზმისა 9) პორ. ყარანგოზიშვილი 10) პორ. მუავანაძე 11) პორ. მეგლაძე—დარიალის რაზმის ოფიცრები.

დგომა თუ წინსვლა?

(სამშობლო სტენის შესახებ.)

ქართული სცენა დადუმებულია, თითქოს აღარაფერი საქმე აქვსო.

რაშია საქმე?

ჯერ ერთი: სინამდვილედ იქცა ის, რასაც ღვთიური საიდუმლოებით ქართული სცენა და მისი ქურუმი მსახიობი ემსახურებოდა; ერი გათვითცნობიერდა, სამშობლო განთავისუფლდა; მეორეც—ამ გარემოებამ პირველ რიგზე წამოაყენა ჩვენის სახელმწიფოს აღმშენებლობის საქმე, რამაც ჩაითრია თითქმის ყველა ჩვენი ცხოველი ძალა და მესამეც—ამავე გარემოებამ ისედაც თანხმობის გრძობას მოკლებული ქართველი მსხიობნი დაქსაქსა, დაანაწილა, თითქო საკუთარი მოწოდება დაუჩრდილა. ყველა ამას ემატება გაკვალულ გზით მოსიარულეთა ანუ სხვადასხვა სკოლათა მიმდევრების პარადი მეობა და ჟინი.

ქართულ სცენას ჩვენს დამოკიდებულ სამშობლოში თუ ერთი მთავარი როლი ჰქონდა: პოლიტიკურ ეროვნული, დღეს ამას ემატები მოქალაქე-კულტურული...

მოიგონეთ საფრანგეთის თეატრი: ყოველს ხანას წინ თუ არ მიუძღოდა, უკან არ ჩამორჩენია. იყო დრო, როცა იგი რევოლიუციონურ გამირებს ზრდიდა, რევოლიუციას აღვივებდა ანუ აღრმავებდა, როგორც ჩვენში იტყვიან ხოლმე... და იყო ხანა, როცა იგი საზოგადოებრივ მოქალაქეობრივ ცხოვრების ერთადერთი წყება და სარკე იყო...

ჩვენი სცენა-კი?

მხოლოდ გაკვალული გზით მიიზღავენება, ნაჩვენების გზით აბიჯებს.

ის კი დავიწყებია, რომ რაც გუშინ სასახლო იყო, დღეს არ გამოდგება, რაც დღეს სანუკვარია, ხვალ მოძველებული..

ჩვენში იყო ძველი ხანა—გამირების ხანა, როდესაც სცენაზე გამირებს გვიჩვენებდნენ და არა სულის საძრაობას. ეს ხანა შესცვალა მთლიან შთაბეჭდილების ხანამ, ვგრედწოდებულმა მოსკოვსკილამ... დღეს?

ერთი წავა და სხვა მოვა ტურფას საზღვარს!

გვინდა არ გვინდა, ეს ასე უნდა იყოს. თავისუფალი საქართველო და მისი თავისუფლად აღზრდილი მოქალაქე მარ-

ტო ძველებით ვეღარ დაკმაყოფილდება. ჩვენშიაც ჩაიყარა ს. ძირკველი ამ ახალის მიდრეკილებისა, — რაღაცას საქმობენ, მაგრამ... მაგარიც ის არის, რომ ამ ახალს ვინ იცის რა მიხვეულ—მოხვეული გზებით არ უშლიან და ამის ბრალია, რომ დღემდე სეზონი არ დაწყებულა. მიხვევად ასახელებენ ძველსა და ახალ შორის იდეურ ბოძოლას.

სცდება ვინც ფიქრობს, უძველმსახიობოდ ახლები ფონს ვერ გავლენო, — პირიკით: თუ ახალი ხელოვან გვინდა, ახალი გეგმით, სწორედ დამოუკიდებელი მუშაობაა სჭირო; მაგრამ ამ საბუთით რომ ძველი დასი უარვყოთ, არც ესაა შესაწყენარებელი.

ყველა ძალა ჩვენში გამოსადგია, მაგრამ ცალცალკე დამსახურებული დასი, რომელმაც ისტორიულ-ფასდაუდებელი სამსახური გაუწია ჩვენს სამშობლოს, დღესაც ძლიერ საჭიროა თავის რებერტ. მაგრამ არა აქ, დედაქალაქში, არამედ დაბა—სოფლად, საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში.. მეორე დასიც ფრიადსაჭიროა აქ, დედაქალაქში, სადაც საშვალეება მიეცემა დამოუკიდებლად, თავისთავად იმუშაოს და სასაცენო ხელოვნების ჯერ არ ნახული ფრთები გაშალოს..

ჩვენის ერის მხრით დიდი უმადურობა იქნება, დამსახურებული მსხიობნი შარაზე დაჰყაროს სწორედ დაეჯანაღე დაქს, რომლის გათენებაში მათაც თვალსაჩინო წილი უძევთ.

მაგრამ ჩვენი ქვეყანა კიდევ უფრო შეტს დაჰკარგავს თუ ხელოვნების აღყვავებას თავი სუფალი გზა არ გაუხსნა და ახალგაზრდა სცენის მუშაკნი ასპარეზზე არ გამოიწვია.—

კურთხეულიმც იყოს ნამადგარი ძველი, გაუმარჯოს ახალს, რომელმაც უნდა ჩამორეკოს ზარი ჩვენის სასცენო ხელოვნების განახლებისა, ჩვენის წინსვლისა და ამ დღებისა...

ხოლოდ სკოლა, მწერლობა, და მიტინგები არა კმარა, — საქიროა ჩვენის სცენის ასპარეზის განახლება და გაძლიერება.

ამისთვის ჩვენის სახელმწიფოს ხაზინასაც არ ჰფერობს სიძუნწე, — ფართო ნივთიერი დახმარება უნდა გაუწიოს როგორც დამსახურებულ მსხიობთა დასს, აგრედვე ახლას, გ. ჯაბადრის თაონობით შემდგარს.

მაშ წინსვლა და არა ერთ ადგილას დგომა, — აი რა ეჭირება ჩვენს სცენას,

კბილთეთრა ბოროტება

იერიშები

თეთრი კბილი, შავი გული, — აი სამტრო ხერხი ყველა ქვეყნის ბოროტ-ავსულთა.

ასეთი ხერხით ესმიან ჩვენს თავისუფლებას შავ-ყვითელი რუსები და შემოსეული კრუა-სომხები.

არ იქმნა და ამ ხალხმა ვეღარ მოისვენა, რაც ქართველი ხალხი განთავისუფლდა უცხოთა პოლიტიკურ ბატონობის და ეკონომიურ ჩაგვრისაგან.

ვინ მოსთვლის ამ ვერაგმა „დამიანებმა“ ჩვენის ქვეყნის სხვადასხვა კუთხეში რაგდენი ამბოხება, უწყისობა და სისხლის ღვრა გამოიწვიეს.

კვლა, დაწვა, დაცემა, გატაცება, პირში მიგობრობის აღთქმა, ზურგს უკან მახვილის ჩაცემა, — აი ამ ხალხის ხელობა.

ქართველმა დემოკრატებმა და მისმა რჩეულმა მთავრობამ ყველა ამ იერიშებს გაუძლო და თითქმის უმტკივნეულოდაც გადაიტანა. დაე ქართველ ხალხს მტერი პირდაპირ წამოეკთანოს და რაც ამით ქართველობას დააკლოს რამ, — ის შინ დაიკვებოს მაგრამ უბედურება ისაა რომ ციხის გატყევის შიგნიდან გვიპირებენ; წინიდან თეთრი კბილის ჩვენებით უკანიდან შავ სამარეს გვითხრიან...

მწარედ სცდებიან ეს ვერაგნი...

ჩვენი დამოუკიდებლობის და თავისუფლების დაკარგვა, საქართველოს მტრების საბედნიეროდ, მხოლოდ თვით ჩვენივე ხალხის შეუფერებლობით თუ შეიძლება. მადლობა მღმრთოს, ბურუსი შეუფერებლობისა თანდათან იფანტება და თვით ხალხი უმაგრებს ზურგს თვისგან რჩეულ მთავრობას, რადგან უკვე გრძნობს, რომ თუ დღევანდელი მთავრობა დაეშობა, დაემხოება არა ყორანია-ჩხენკელ-რამიშვილ-გეგექიკორ-მესხიშვილი, არამედ თვით ხალხის ყოფა-ცხოვრება...

და ვინც ამას არა გრძნობს უნდა შეიგნოს და თვისი მყარადიანეყუდოს საქართველოს თავისუფლების მცველ მთავრობას.

როგორც ყოველი გლეხი საკუთარ კარმიდამოსი და ჰერის უკონგლად ოჯახს ერ შექმნის, გაბოგანოვდება და ყველა გამგელვ-განმონღვის ხელ-წამოსაკრავი შეიქმნება, ისევე ერი საკუთარ სახემწიფოს შეუქმნელად ვერ იყრება; უფლება-მოსილი ხალხად ვერ შეიქმნება და მუდამ სხვისი მეწველფური იქმნება.

ჩვენის ქვეყნის აწინდელმა მესვეურებმა პირნათლად შეასრულეს თავისი მოწოდება მშობელი ერისა და ისტორიის წინაშე მათ ისეთი ნაბიჯი გადასდგეს რომ დღეს საქართველო სხვა ერთა ხალხს უფლებებიანი წევრია. კანონებიც ისეთი მუშავდება (რაცა საქართველოს დამფუძნებელმა კრებამ უნდა დაავიკრიგინოს) საკმარისია ოციადე წელიწადი წესიერ ცხოვრების რომ ჩვენი ქვეყანა სამოხხეს დაემსგავსოს.

მაგრამ თუ ეს ასე არ მოხდა ვისი ბრალი იქნება? ეიმეორებ, უმთავრესად, თვით ჩვენივე ძალხისა. რუსეთის თვიმპრობელობის საქართველოში საუკუნეიან ბატონობის დროს ბევრის მხრით გათახსირდა ჩვენი ხალხი. დღეს ბევრია ისეთი, რომელსაც საქართველოს სახელმწიფოებრიობა ვერცკი წარმოუდგენია; ბევრია ისეთიც, რომელიც პირადი უპირატესობის დაკარგვის გამო დღე-ღამ იმის ნატვრაშია, საქართველოს დღევანდელმა მთავრობამ როგორმე წაიფორხიხალოს... და რამდენს ნახვთ ისეთ ქართველს, რომლის მი-

სყიდვა-მოქრთამეც-კი არ შეიძლებოდეს ბევრი რამ კი არ უნდა: ერთი მწარე არაყი, ერთი ჩარქვა ღვინო, თვალის მომჭრელი ფეშქაში, თათარიანხი სადილი, თავზე ქონის მოსმა, მაღალფარდოვანი სიტყვებით სოციალისტური თავმოყვარობის მოფხანვა, ანუ სხვა ასეთი რამ და... რას არ გააკეთებინებ ვითომდა საქართველოს ერთგულ შვილს?

შინაური მტრები

რა თქმა უნდა, ეს ყველას არ შეეხება, ნაგრამ უმეტესობა რომ ასეთია — ცხადია.

ასე რომ არ იყოს განა ათი და ასი ათასობით თეთრკბილა ბოროტი სულნი ასე თავისუფლად ითარეშებენ ჩვენს სამშობლოში?

ასე რომ არ იყოს. განა თბილისში გადიწებოდა სახელმწიფოს სხვა და სხვა საწყობები, გაჩაღდებოდა სპეკულიაცია (საქირო საქონლის განგებ განამალვა ფასის ასაწევად), ძარცვა და მძარცველთა ხელიდან გასხლტომა, მოეწყობოდა ძეგვის ხილის აფეთქება და სხ.

ასე რომ არ იყოს, განა სომხეთს მიმავალ მატარებლის ვაგონებს დატვირთავდნ რვასი ფუთი შაქრით, აუარებელი ჩაით, თოფებით, ლობითში ტყვიის მღრქვევლით და სხვა?

ჩვენი უვიცობა, გულუბრყვილობა და ხთორიანობა აი ყოველი ჯურის კბილთეთრა ბოროტ ავსულთა დასაყრდნობელი საქართველოში სათარეზოდ..

დროა ასეთ სენისაგან განვიკურნეთ..

დღეს ისეთ ხანაში ვცხოვრობთ რომ ყოველი

ქართველი და საქართველოს ყოველი ერთგული შვილი რა სარწმუნოების და ტომისაც უნდა იყოს, სახელმწიფოს ერთგულ ჯარისკაცად უნდა გადიქცეს ქალ-კაცი ანად დიდ-პატარიანად რაღა თქმა უნდა ყველა თავის ასპარეზზე თავ-ავის საქმეში... თითოეული ჩვენთაგანი სპარტანული სიმტკიცით უნდა განიმსჭვალოს, გაკაყდეს გაზექართველდეს, გაყურმახვილდეს, განსთვლიანდეს, გულუბრყვილობას შორმჭკრეტი გონიერება არჩიოს და დანაეღთ საწუქარსაც არ ენდოს, იმ დანაეღთ რომელნიც თეთრი კბილით შავბოროტ მახეს გვიგებენ.

ქართველმა ხალხმა კარგად უნდა იცოდეს რომ ის ხალხი რომელიც ასწიღმეტი წლის განმავლობაში ჩვენს ქვეყანას თავის სამეფო გვირგვინის ზურმუხტის თვლად სთვლიდა და სათიფლ დუმიად ჰქონდა დაგულებ. ავრე ადვილად ვერ ჩამოგვხსნება რომ ერთი თვისი უხეში ქუსლი არ ჩაგვკრას მაგრამ სახიფათო ვს აღარაა. დასაფიქრებელია იმ ვაჟბატონთა საქციელი, რომელთა თავზე ხელ-ადგებულთა ყოყმან და ბნელი საქმეები შულსა სთესავს საუუკრობითი ურთიერთის ეშვობლად მცხოვრებ ერთა შორის: სომხებსა და ქართველებში.

მოვახსენებთ სომხთა ვითომდა მეგობარ-მზრუნველებზე, — კრუა-სომხებზე, რომელნიც საქართველოს სომხებსაც კი გულს უმღვრფვენ და აორგულეებენ...

გარეშე მტრები

ალბათ ბევრს გაეგონება ჰეროსტრატის ღვაწლი ეფესოსის ტაძარი რომ დასწვა თავის სახელის უკვდავსყოფელად. ამასთან ერთად მაგონდება მამა-პაპეული სიმდიდრის თვისი ბედოვლაობით უცებგამოღანგველი სულელი ქუჩ-ქუჩა რომ დაბრტოდა თვისივე კაწრვით ახზაულ-ჩამოთხუნული და გატრეკლებული ხალხით სავსე მოედანზე უაზროთ ყოყრობდა ხოლმე: დაე, ქვეყანამ დამინხოს რომ მეც კაცი ვართ. სწორედ ასეთ ჰეროსტრატ-პამპულეებს მოვაგონე-

ბენ ჩვენს სამშობლოში საჩოქილოდ შემოცვივებულ პო-
ლიტიკანი კრუა სომხები.

მათ უნდათ თვის თავის განსაზღვრებად დასწვან
ის ძმობა-ერთობის ტაძარი, რომელსაც ქართველ-სო-
მენტა დემოსი-ხალხი თავს აფარებს ძველის დროდანვე,
მათ უნდათ თავის პაპულობით ქვეყანა შესძრან, ამავე
დროს თვისივე უგუნურობით დაღუპულ თვის ერს უჩ-
ვენონ: აპანდ ჩვენც კაცნი ვართ, შემოგვგნდთ საწყალ
ხალხს როგორ ვესარჩლებითო... და თუ როგორი კა-
ცლობის სახლს ევათქვამენ, ამას აღარ დაგიღვენ...

თუ არ ასეთი ჰეროსტრატობა-პაპულობით, რით
ავხსნათ მათი ბოლონდელი გამოსვლები საქართველოს
და მისი დემოკრატიულ მთავრობის წინააღმდეგ?

განა საქართველო არ არის ის კუთხე სადაც (სო-
მენტავე მოწმობით) სომეხნი მუდამ თავს აფარებდნენ?

რაში ემდურებიან საქართველოს ეს ნამუსგარე-
ცხილი, უმადური ჰეროსტრატ პაპულები, თვის ერის და-
მღუპველნი და სხვათა მოძულენი?

იმაში ზომ არა, რომ ჯერ კიდევ მეექვსე საუკუნე-
ში ქართველებთან რომ ერთობა დაარსდეს და მათმა
კათოლიკოსმა სომეხთ ალუკრძალა: ქართველებთან ვაჭ-
რობის მეტი არაფერი კავშირი არ იქონიოთო, ქარ-
თველები მაინც მუდამ გულლიად უხვდებოდნენ მათ
დევნა-შევიწროვების უამს?

იმაში ზომ არა, რომ დავით აღმაშენებელმა იხ-
სნა იგინი და მათი სატახტო ქალაქი უცხო ურდოების-
აგან და სომეხთა მშვიდობიანი ცხოვრების დღენი მი-
ანიქა?

იმაში ზომ არა, რომ თამარიდან მოყოლებული
ქართველი მეფენი საქართველოში სომეხთ მფარველო-
ბდნენ, სახელმწიფო სამსახურშიც-კი აწინაურებდნენ და
აჯილდოებდნენ კიდევ (მაგ. მეკამეტე საუკუნეში მხარ-
გძელ-არღუთაშვილებს უბოეს ახაბატი რ სანაინი)?!

იმაში ზომ არა, რომ მოხუც პატარა კახის ოჯახს
კბილის ჰიად ოსეფა სომეხი შეუჩინეს, ოჯახი აურიეს,
სახელმწიფო დაუმხეს,—და მიუხედავად ამის ქართვე-
ლები მაინც სომეხთ მფარველობდნენ?!

იმაში ზომ არა, 1795 წ. თბილისიდან უკუქცეუ-
ლი აღმაშენებელი კრუა-სომეხებმა დიდის ფულით უკანვე
დააბრუნეს, ქ. თბილისი აკლებინეს და ქართველები
მაინც კეთილად ეპყობოდნენ?!

იმაში ზომ არა, საქართველოს რუსეთთან შეერ-
თების ხანში, როდესაც რუსებმა ქართველთ იმედი გა-
უტრუეს და ქართველებმა ხელახლად მოინდომეს საკუ-
თარი სამეფოს აღდგენა, კრუა-სომეხებმა ამას ძირი გამო-
უთხარეს ჯაშუშობით, რისთვისაც რუსთგან მადლობი
გუჯარაც კი მიიღეს და ქართველები მაინც იწყნარებ-
დენ ამათ?!

იმაში ზომ არა, რომ 1828, 1878 წწ. რამდენიმე
ასიათასობით სომხობა საქართველოში ჩამოსახლდა, აქ
ფენი მოიმაგრა, ქართველ ხალხს საცხოვრებელი მიწა-
წყალი შეუვიწროვა და ქართველობა მაინც ლმობიერად
იტანდა ყოველივე ამას: ერთი თბილის გული ცხრა ძმათ
გაიყვსო და ჩვენ და სომეხნი ხომ ძმები ვართო?!

იმაში ზომ არა, რომ პოეტი მეტრამეტე საუკუნის
განმავლობაში სომეხნი ქართლ-კახეთში მოიფინენ, ნა-
თლია-ნათლიმამობით ქართველთ ოჯახებს შეესივნენ,
ტბილი სიტყვით და მეფანსურნი თამაშუქებით არა
ერთი და ორი მამული ჩაიგდეს ხელში, გუშინდელი
კახტაგანები (ლტოლოვილები) დღეს გაბატონდნენ, რასაც
ქართველები მაინც შეურაცხდნენ—ჩამოსახლებული სო-
მეხები ძმებად მიიჩნიეს?!

იმაში ზომ არა უკანასკნელ ხანებში, როგორც აღა-
მაშენებლის დროს, სომეხების ვითომდა განმათავისუფ-
ლებელნი ეგრედწოდებულ ბალშევიკთ ბრძოლეს მოუ-
ძლოდნენ საქართველოს დასამხობად (რაიცა სცადეს
დუშეთის, აღბულახის, ბორბალოს, ბაქოს ხაზის
და სხ. მხრით) და მიუხედავად ყველა ამისა, მაინც
ქართველმა დემოკრატებმა ყველა ამ ბოროტს ბორო-
ტით არ უზღო?!

იმაში ზომ არა, რომ დღეს საქართველოს ბევრი
საგანგო საქართველოში ამ შოვინისტ კრუასომეხთა
წარმომადგენელნი სხედან, კბილით თეთრნი გულით შა-
ვნი სამარეს გვითხრიან და სამმართველო საქმეს ისე
ატრიალებენ, რომ არსებული მთავრობა ხალხს შეაზი-
ზლონ, ქართველი ამას ხედვას და მათ მაინც იწყნარებს?

განა აღინუსხება ყველა ის თეთრკბილა ბორო-
ტება რაც ამ ხნეების ოჯახის დამჩემებელთა და საკუ-
თარი კერის დამაქცევართა სულის სწრაფვას შეადგენს?!

ქართველი ხალხი მუდამ ძმურისა და მეგობრუ-
ლის თვლით უყურებს ყველა კეთილ მებოგელს. ამას
მოწმობს მისი ხალხური გამოთქმა:

**ღმერთმა ერთად დავცასახლა
ძმობისა და ერთობისთვის!**

და ამ მცნებას ქართველი ხალხი არც დღეს ულა-
ლატებს. ქართველმა თუ ერთხელ ვისთანმე პურ-მარ-
ილი სჭამა არც აგერ ადვილად დაგმობს. თვით სომეხთა
მესვეურნი საქვეყნო განცხადებით ადასტურებენ, რომ
ბათუმში ოსმალებთან მოლაპარაკების დროს ქართვე-
ლებმა სომეხების საკეთილდღეოდ თვის ერის ინტერესი
საფრთხეში ჩააგდესო; ბაქოში მომხდარ ხოცვა-ჟლეტის
დროს ქართველმა ბევრი სომეხი გადაარჩინა რისთვისაც
მადლობას გვიხდოდნენ... მოიგონეთ ცხრაას ხუთიც...

და ყოველ ამის შემდეგ ამავე ერის ჰეროსტრატ
პაპულები კიდევ ჰმედავენ საქართველოს წარა-მარა
ხელის წამოკვრას...!

ერთიც მოვიგონოთ.

განთავისუფლებულ საქართველოს მთავრობამ საკუთა-
რი თავდაზნაურობა-მემამულენიციკი არ დაინდო; თანა
ხმად სვიმის დეკრეტისა, მათ მიწა მამულები ჩამოართო
და მთელ ხალხს გაუნაწილა. ქართველ მემამულეთა მა
მულები ბეზრ სომხისა და თათრის გლეხებსაც შეხვდა
(მაგ. ბორჩალოს მაზ.) შემდეგ გამომხტარან და ეს ვი-
თომდა სოციალისტები და ჩვენს მთავრობას სთხოვენ:
სომეხთის ქვეშევრდომ საქართველოში მოსახლე სომეხ
,მებატონეების' მამულებს ხელი არ აწლოთო, ხალხს
არ გაუნაწილოთო, იმ სომეხ ,მებატონეთა' რომელ-
თაც თვისი მიწა-წყალი ზურგით კი არ მოიტანეს,
არამედ აქვე შეისყიდეს ქართველ მემამულე-მებატონე-
თაგან—ორბელიანთა, ბარათაშვილთა და სხ. რომლე-
ბზედაც ქართველი გლეხები მოსახლეობენ დღესაც...

დიად, ასე იცავენ ეს კრუები მშრომელ ხალხის
ინტერესებს...

რას უწუნებენ საქართველოს, საკუთარი ოჯახის
საკუთარ გემოზე მოწყობას? თუ იმას რომ ქართვე-
ლობა საკუთარი, მამა-პაპათა კერი ან არ მოიგლი-
ჯა არ გადინებო როგორც კრუა—სომეხნი და თვისი მი-
წა-წყალი სხვებს არ დაუტოვა... ქართველი ხალხი
ელი ხალხი არ, არის რომ ხელგაწვილი კრაის-კარ
დაწალდებდეს.

და ყველა ამის შემდეგ ეს პაპულები კიდევ ყიფი-
ნობენ ისიც მალად იღებენ სახელით?

ბრმა უნდა იყოს კაცი და ყრუ, მათს გაიძვერო-

ბას—ვერ მიხვდეს. კაციკამია კრუა-სომხებს ჰგონიათ ვერ გვაჩვენენო!

ბოროტი საქმე დღის სინათლეს ვერ დაემალება!
დაე იცოდნენ ამ თეთრ-კბილა ბოროტ ავსულებმა, რომ ქართველი ყოვლის შემწყნარება, ერთგულთა მტლე და მალამო მასგამ ორგულთა სასტიკი პასუხის მომთხოვნია...

დაე, იცოდეს ყველამ, რომ ქართველი ძველის ძველიდან ვერც მცნებას მისდევდა:

„შეიყვრე მოყვასი შენი ვითარცა თავი თვისი... და სულგრძელობთა ულოცვივე მტერთა შენთაცაო...“

მაგრამ თუ ჩვენი ქვეყნის მტრები თვით გასწყვეტენ ქართველი ჯალხის სულგრძელობის ძაფს, თავის თავსვე თავმდურბონ... ჩვენ მოსეს მცნებაც გვახსოვს: **„კბილისა წილ—კბილ, თვალისა წილ—თვალ!“**

ხოლო ხალხი გვახსოვს:

თავგმა თხარა, თხარაო—კატა გამოთხარაო..

საჭიროა რაც შეიძლება დროით გაიწმიდოს ჩვენი სამშობლოს ცის ქვეშეთის აშორებული ჰაერი... სიცოცხლე გვწყურის, სიცოცხლე მზიანი, სიყვარულით და პატიოსანი შრომით გამთბარი... და ვინც ამას ხელს უშლის მას საქართველოში ადგილი არ უნდა ჰქონდეს.

იოსებ იმედაშვილი

მუშა მწერალი გ. შინატხელი

სალამი

სომეხ-ქართველებს.

სამშობლო განსაცდელში გვეყვს,
შემოკრებით იუერიულნო,
სომეხ-ქართველნო ძმათშვილნო,
სუეველა კავკასიულნო!
ძველთაგან ერთად აღწდილნო
ქართველნო გრაგორიანნო,
ეურს ნუ დაუკლებთ იმთა
ვინც ჩვენ სხვა გვარსე გეოვლიანო.
ჩვენი ენაა ქართული,
სამშობლოც საქართველოც,
ამ ქვეყნის ხისა ხილინ ვართ,
აქა რგას ჩვენი დერა.
აქ უნდ ავღმართთ დრძეები
საერთოთ შრომის შეილებმა,
ძმობა-ერთობის გულისთვის
ქარ-ტუცხლში გამოვლილებმა!
აქა კაშაშებს ჩვენი მსე,
მნათობი თანასწორათა,
მასი ციური ჭანგები
ვარგია გასაცანათა.
მაშ მივესალმით მხურვალედ
იმის ბრწყინვალე ტავსა —
მშრომელი ხალხის დეათებს —
სვენს მოძღვარ ჟორდანასა.
ის გვაკათამდა დემედის ტვანს,
ის გავიკათავს კვალდა,
უსურვოთ ხანგრძლივ სიცოცხლედ,
რომ დიდხანს გვევადეს ფარდას!..

გ. შინატხელი

ახალგაზდა

მწერალი

ს. ერთაშვინდელი

ახალი ლექსი

...შეშურდა გველსა სიჩაუქე ფრთა-მარდ არწივის; უნდა ეტოლოს... მაგრამ ჰხოხავს, სისინებს, სწივის.

მგესლავი გულით. ბოროტ თვლით მტრობა ისურვა, ორთითა ენით განემზადა და შეიჭურვა.

და როს არწივი სვავთ ებრძოდა, ჰჭროდა, მტერს ჰხოცდა გველმა იხელთა დრო და მალა ჩუმად აცოცდა.

რადგანაც არწივს, ომში გართულს არა სცალოდა, გველი ჰხარობდა, მის ბუღეში იუფლებოდა.

არწივსა რაინდს უხდებოდა კერისა დაცვა გველი ბუღეში შეეპარა და უწყო ძარცვა.

შემოეხვია ბარტყებს ყელზე-უწყო შხამთ ნთხევა, ენით ლაქუტი შესთავაზა, კუღით კი ხევა.

როს პაწიებმა გველისაგან იგრძნეს ტკივილი, მოუხმეს დედას ქუკუქითა—მორთეს ყივილი.

და რა არწივმა გადმოხედა—სწრაფლ ძირს დაეცა, გაჰკრა გველს კლანჭი სასიკვდილოთ მტერს მტრუ

ლად ეცა, ორგულს, გზა-მარუდეს მიუტეკვა თავი სალ-კლდეზე,

თითონ დაჯდა მთას. და ჭრილობას იშუშავს მზეზე!..

ს. ერთაშვინდელი

შენი მოხარული სქოლასტი

სოსო ივანიძე

გასული თვის მიწურულს მოკლე ხის ავადმყოფობის შემდეგ არამიანცის საავადმყოფოში გარდაიცვალა სოსო ივანიძე.

ვხარ იცნობდა სოსო ივანიძე-ქართულ მწერლობის გატაცებული მოყვარული და ხშირად საჯაროდ მკითხველი, 90-იან წლებში საუბნო წარმოდგენების მმართველი ჟურ. „კვალი“ სერტი პირველი გამარცხებელთაგანი და თანამშრომელი (ი. ივანიშვილის სახელით), ერთ ხანად მეწეგნე, ქართული სცენის სახიობი, სხვადასხვა საეროვნო ზემოების მონაწილე, ხშირად მესვეურიც, სამშობლო ეკლესიის მორწმუნე მსახური, ტკბილი მექართული, მოსწრებული ტალღაში, ყველგან და ყველადღეს თავისებური ეზონი მთვრალი ხელოვანი, მწერლობაში აკაკის მოწაფე, ცენაზე გუნთას მბაძავი.—აი სოსო ივანიძე... სამშობლოს ტრფიალების იგუი, მოქარბებულ გრძობის პატროტი —აი სოსო ივანიძე...

და ეს სიცოცხლით და რწმენით სავსე ვაჟაკი, ბევრი ავის მნახველი, ხოლო ბევრი კარგის მომლდინე თავისუფალ სამშობლოში, ღვინობისთვის 25 პეტრე-პავლეს სასაფლაოზე მიწას მიაბარეს მკირეოდენ მეგობარ ამხანაგთა თანადასწრებით...

სოსო თვითგანვითარებული იყო, ქართულ მწერლობაზე აღზრდილი-სიყრმეში ქართული ხელნაწერი ჟურნალი ჰქონდა, შემდეგ რადენიმე ნიჭიერი ლექსი მოათავსა „კვალი“ პოემებიც ჰქონდა დაწერილი (თუმცა არ გამოუქვეყნებია.-სხვას სახელსაც შესძინდა)-აქვს ორიოდვე პიესაც.

მგრამ სოსო ივანიძე უმეტესად შესამჩნევი იყო როგორც მამულიშვილურ იდეების გამაგრებელი, ქართველობის და საქართველოს თვითარსებობის განამტკიცებელი.. იგი იყო ჩვენი სამშობლოს წარსულისა და აწმყოს ცოცხლი წიგნი აღტაცებული მებოტბე:

მისი ნაადვისიკვდილი (44 წ. იყო) დანაკლისია როგორც ჩვენი აგრედე მისი ოჯახის ცოლისა და 4 შვილისათვის, ნუმც მოიშლება სხენება მისი. * ი.—ი

ს ო ს ო ი ვ ა ნ ი ძ ე

სოსოსთან რომ მიხვალ... დავატრობს! დავატრობს... ღვინით, დავატრობს კარგი, ხალხური, ქართული სიტყვით.

ბევრი უფრთხოდა ამ ლოთ სოსოს... ლოთს თავის სამშობლოს სიყვარულით, ლოთს მშობლიურ სიტყვიერების და ესთეტიურ მოკლენათა გახარებით.

ჩვენ სიამოვნებით ვითვრებოდით მასთან. რასაც ახლა ვწერ, რაც აქამდე მოვიხსენე, თითქო ყოველი საძრახისია.

მგრამ ყველაფერს თავისი გასაღები აქვს, და თუ საძრახისია ლოთობა ობსკურანტიზმით, ლოთობა კარიერიზმით, ლოთობა სვეკულაციით და სხვა დღევანდელ ცხოვრების პირობებს მიერ შექმნილ მდგომარეობით, ამათში ყველაზე უმანკო

ჩვენი ბრგე სოსოს ლოთობა.

ამ ლოთობაში იყოსლომზე, იყო შევკებაც. მას უყვარდა გალოთებით საქათველო, უყვარდა თეტრ, უყვარდა მწერლობა და ყველა განურჩევლათ, სადუკეველთა და ფრისეველათ მთელი „აქვორუმი“ ეთეტიურ შემოქმედთა ამაზე იყო გადაღეული.

სოსო, მენანებ, რომ ასე მიბღება შენზე ლაპარაკ

შენ ბევრათ უკეთესის ღრსა ხარ. მასსოვს შენგან ერთხელ ნათქვამი; —უფ კრულში გადახფრული მარგალიტის ნაგავი...

შენ გიყვარდა ეთეტი ზეწარმოთქმანი. მე ვხდავ ამ მარგალიტებს უფსკრულში გადახფრულს იქ მთელი გორა.

და ჩვენ არ გვინდა იქ ჩავუშვათ არ ვითარი მოძალი იგავ-არაკსა მის გასაქქათ იქ მარგალიტებია.

ამ სიამაყეში სოსო ერთი მხვილთაგანიც სხეულით, სულით.

და აი გაეც ლეყოვილივეს, რაც გიყვარდა: სამშობლოს ცის ლაჟიარდი, ჩვენ ცრუ დეკორაციები, გრიმის საღებავ სუნთ, რამპის მკათალი ნათელი, ამხანაგთა ტლანქი მუმრობა საზოგადოებრივი მოფეთქება ჩვენი თეტრის მუშაკებისა, საფლავები ჩვენ საყვარელ მიცვალებულთა.

ო, როგორ გინდოდა ამ მიცვალებულთა მოვლა და...

როგორის ქაბუკუოის ხალისით გვესაუბრებოდი მთ ჯგაპატოსნებაზე, როგორ გვირჩევდი ჯერ უმცროსებს მოუაროოო.

გან ეს შენი „სიხალასე“ ასეთ „მოყივ ნებულსაქმეში“ შენი საკურვლათ უმანკო სულიერი განწყობილება ამხანაგებისადმი აჩარად სახსენებელია?..

სოსო!

იცოდე, გულის კუნჭულში შენის მეგობრებისა სახლოარი ხარ სამულამოთ.

შენისთანები კი ყოველ დროს ღებოქას ჰყავს და ისინი სძრავენ საოქმედოთ ძალიან ხშირათ ლილაჯოებს, მოუწუნებულთ, გუნება წამხდართ და მიდგმა მდგომთა.

ხალისიანობა, აქტიობა რომელიც შენს ბუნებას შესდგამდა და რომელიც შენ არ დაკარგე არაფრისათვა, ისე მალთადა რჩეულთა შორის გაყენებს, რომ სხვა არაფერიც მიკიდლოდეს, ამისთვის მინც მადლობელი ვართ შენი...

ჩვენო მოყვანილო ვაჟ-კაკო... ჩვენო სოსო! შალვა დადიანი.

მეორედ მოსვლა

ა, მ ა ც ხ ი ვ ა რ ი .

ამ დროს რუსეთის დედა ქალაქ მოსკოვში ვიყავ. ეს იყო მეჩვიდმეტე გაზაფხულზე, როდესაც რუსეთის მეფობა დაიშინებოდა და მონაბიგან განთავისუფლებული ხალხი ვილასაც სამღრთოს სწირავდა. იდგა მხიარული ყივინა. ქალაქი მეტის-მეტო სიხარულისაგან დამთვრალი იყო და ბარბაცებდა. მომწყინდა ქალაქში ყოფნა, მოღლილი-იც ვიყავ: ამ დროს ყველაფერი გადავიტანე: მილიციონერობა, მეომრობა. დგორნიკობა ბოდიშს ვიხდი, რადგანაც დგორნიკები ძველ დროს იყვნენ და რევოლიუციის შემდეგ ეს წოდება გაუქმდა და არ ვიცი მათი სახელი რამ შესცვალა. ხოლო ეს ვიცი, რომ მათ თანამდებობასაც ვასრულებდი). გარდა ამისა კამისარიც ვიყავ. კამენდანტიც და ბეგრი სხვა რამეც. ამდენ რამედ ყოფნისგან დაქანცული ვავერ ქალაქ გარედ. ყველასაგან ცნობილ პეტროვსკო რაზუმოვსკის ბაღში დავდიოდი, მღეროდი ფრინველებთან ერთად მხიარულს სიმღერებს, რეოლუციონერებს სიმღერებს და ვენიტარებდი.

მზე რომ ჩადიოდა, ცოტად დავლონდი თავი დავლუნე დავფიქრდი. მომაგონდა ჩემი სამშობლო, დანგრეული უცხოელთა ბატონობისაგან, მომაგონდა ჩემი გლეხური კერაც, დაბეჩავებული, როგორც უცხოელი, ასე შინაური ბატონებისაგან, მაგრამ უცბათ გამახსენდა, რომ დაემხო ბატონობა, თავი მალა ავიღე ღიმილით და ვახილე უცხო საკვირველებს: ჩემ წინ იდგა იესო, რომელსაც მთელ ტანზე შუქი სდიოდა, შუბლიც გახსნილი ჰქონდა.

—სალამი შენდა! მომესალმა იგი.

—სალამი უფალსა... მივესალმე მეც.

განცვიფრებული ვიყავ.

—თქვენ იესო ქრისტე ბრძანდებით, მგონი უთხარი შემკრთალი ხნით.

—მე იესო ვარ და თვალნი შენნი კარგად ჰხედვენ, ყრმაო, რომ ერთი ვარ წინაშე შენსა და რაღა საჭირო იქმნა შენთვის, ერთისთვის გეთქვა: „თქვენ?“

—ბოდიშს ვიხდი, ბატონო.. უკაცრავად უფალო.

—არა არს შეცდომა ეგე საბოდიშო. მე ვარ თუმცა ღარიბთა და ღატაკთა მფარველი

—მერე, რამ მოგიყვანა, უფალო, ჩემთან?

—მოიგონე ჩემი დაბადება და პირველ დღეში.

—ჰო, მახსოვს. შენ უბედურ ოჯახში გაჩნდი და მხოლოდ უბედურებთან მიდიოდი ხოლმე... ვიცი, მე უბედური ადამიანი ვარ.

—მაგრამ არ დაივიწყო, რომ ჩემი დაბადებიდან აქამოე ათას ცხრაას ჩვიდმეტმა წელმა გაიარა... შენ ბედნიერი ხარ, ვაი მწიგნობართა და ორგულთ, რომელნიც სხვისა ხელითან ჰგლეჯდნენ ნარსა და ძეძვსა.

—მარკვი უფალო, ხომ არაინ გერჩის. ხომ თავისუფლად დადიხარ ქვეყანასა ამას ზედა?

—პირველად ვიყავ პალესტინაში, ჩემ სამშობ-

ლოში. იერუსალიმს უსჯულოები ზარბაზანს უშენდნენ. გავიგე, რომ ღარიბ ღატაკთა მზე რუსეთში გაბრწყინებულ იყო და წამოვედი აქეთ. ვინახულე უბედურნი, რომელნიც სასაგებოთ ილოცვიდნენ ჯერ მეფეზე. მერე კერენსკიზე. წავედი პეტროგრადს. მიხლოდა მენახა კერენსკი და მეთქვა მისთვის, რომ იგი დმერთი არ არის, მაგრამ მას არ ეცალა, სასახლეში გძელ და ღამაზ სიტყვებს ამბობდა, ხოლო სახლში ცოლების განქორწინება-დაქორწინებაში იყო გართული. უკან დავბრუნდი ისევ მალაროებში, უბედურებთან, ვქადაგობ და ვასწავლი.

—მარკვი უფალო, მალე იქნება სასუფეველი ცათა?

—იგი მოახლოვებულია, ხოლო არა სარწმუნოდ ჰყოფთ მას.

—უფალო, უფალო, გავიხსენ გული და გასწმინდე ბოროტებისაგან, გავიგებ თავი და განასპეტაკე ტვინი ჩვენი განათავისუფლეთ იგი ავ ფიქრებისგან და დათრგუნე უსჯულობანი ჩვენი.

—შენ აქ რა გინდა, წადი სამშობლოში, ყველამ გასწმინდოს თავი თვისი და შეხვალთ სასუფეველში... წადი სამშობლოში... ასწავლე შენ ხალხს სიმართლეს, უთხარი ყველას, განიწმინდოს თავი თვისი და შეხვალთ სასუფეველში... წადი სამშობლოში და ყველას უთხარ წავიდნენ თავ-თავის სამშობლოში.

ეს სთქვა და ნელის ნაბიჯით გაუდგა გზას. ბალის ფოთლებმა დაჰფარეს იგი, თუმცა შუქი ისევ არეკლებოდა არყთა ფრიალ ფოთლებში.

მზესულ ჩავიდა.

დაღამდა.

მაგრამ მზას მაგივრობას შეუდგა მთვარე, რომლის ქვეშაც იდგა სიწყნარე და იმეორებდა სიჩუმე: „მოახლოვებულია სასუფეველი ცათა... წადი სამშობლოში“

ი. მჭედლიშვილი

მ შ ლ ი ს ნ ა დ ე ბ ი

ათას წლობით შევიხიზნა, მოგცა ბინა შესაფარი, გულ-ახლილმა, უნგარომ, მიგილო ვით მეგობარი; გულისა პირსა მეგობრულად გამოჰკლიჯა შენი თავი, მაგრამ შენ მას ვერ აფასებ, ხარ ქვემძრომი, გულით ავი... თუ ბოროტი არ ანთხი, შენ ისე ვერ მოისვენებ, არ დაცხრები, ვიდრე სულსა არ განუტევე, განისვენებ: შენს მეზობელს დამფარველსაც არ ეშვები, არ ასვენებ პასუხს მოგთხოვს მომავალი სიმათლეს რომ ვერ აჩვენებ

* *

ერო ჩემო, ნუ სტყუვდები, იცან მტერი და მოყვარე, თავს ყორანი რომ დაგჩაივის, ჰკა ისარი, მოჰკალ ბარე; მაშ, მზათ იყავ, ერო ჩემო მტერსა მტრულად შეეგებე, წინაპართა გმირთ აჩრდილებს ვალ-მოხდილი მიეგებე. ზიზღი ლაჩარს, ვინც გაექცეს საქართველოს ბრძოლის ველსა არ მოეპყრას მოღალატეს, ისე როგორც შეჰფერს გველსა დაჰკარ ბუქსა და ნაღარას ჰა, შეჰკრბით მეომრები, გმირ ლაშქარი წინ გაუშვით. ვაჟაკები ვით ლომები.

გარლამ ჩლაიძე.

ი. გ რ ი შ ა შ ვ ი ლ ი

— ვინ არის გრიშაშვილი?

— ახალგაზრდა მგოსანი, ხანდისხან შხამიან საპოლიემიკო წერილების მწერალი. — სხვა? თითქმის არაფერი.

ასე ფიქრობდენ დღემდე. დღეს კი მან გვიჩვენა თვისი საგამომკვლევებლო ნიჭი და სამწიგნობრო სამეცნიერო გამოკვლევის პოეტური ენით დაწერვის უნარი. იხილეთ მისი „საიათნოვა“ და ამაში დარწმუნდებით: პროზა გააპოეზიავა და პოეზია გააპროზეურა, თუ შიძლება ასე ითქვას. დაე, წაიკითხონ თუ რა

ენით უნდა იწერებოდეს ქართული სადასიკეცვაობით ნაწარმოებანი განსაკუთრებით ჰუმლიციტიკა—კრიტიკა. სხვა რომ არა იყოსრა, ნაშრომი ქართ. ენა-მხეობის შესასწავლად ც ფრიალ გამოსადეგი ნიმუშია... ეს ნაშრომი, თვალნათლად გვიჩვენებს რარიგაყვავდება ჩვენი მწერლობა, როცა იგი განთავსუფლდება და ქარველი მწერალი უმთავრესად სამშობლო ნიადაგზე აღიზრდება.

ეს წიგნი ბევრის მხრით არის საყურადღებო და მას ჩვენ დაუბრუნდებით.

ვაშა ავტორს!... იოსებ არიმთიელი

ჩემს ქვეყანას

აჰყვავდი, ჩემო ტურფა ქვეყანავ,
აჰყვავდი, გაზდი თავისუფალი,
რომ არ მესმოდეს კენესა-გოდება,
და გულს არ მეღოს მწუხარე ვალი...
შენი წარსული მწარე ცხოვრების
ანლაც მანია დამწვარი-დადი,
მუღაშ ვებრძოლი ბრბოკაცთა ხროვას,
მსურდა მონობის ჩამეჭრო ქალი!..
და იქ შეგსთოვდი ყოვლად შემძლებელს
ქვეყნად აღეგო სიმართლის ქედი,
რომ ჩემს გათვლილ სამშობლო მხარეს,
გალიმებოლა ოდესმე ბედი!
დღეს გვსალმები ჰყვავდე მუღამ,
მით ამიყავო დამტკნარი გული,
ოდეს დავცალო სიცოცხლის ქიქა,
შენ მიმიბარე ბედ-შავი კრული..

საშა

აშენაქვენი

ნეტა რას არგებს გაზაფხული სამშობლოს ველებს,
თუ ჩვენს მამულში კვლავ ვიხილავთ ქვემპრომთა გველებს!
და რას შეამკობს წალკოტს ვარდი, ან ნაზი ია,
თუ სატრფოს გული მარად იყვს ყველასთვ ს ღია!..

მამულო, შენი საყვირის ხმა ნეტა ვის მისწვდეს,
ვის უნდა ესმას ეგ ძახილი, ვის გულსა ჩასწვდეს,
თუ არ ქართველი ვინ იწამოს ძველი ღიდება,
რომ სწამდეს შენი სიყვარული და უკვდავება!..

მაშ განგვერიდეთ ფარისეველ კათაკმეველნო,
ყვავკორნის მტრფობნო, მათ ყოყინის გუნდრუკ მკვეველნო
ერი დღადებს, ერის რეკავს სამრეკვლო წმინდა,
ჰყვავის სამშობლო, გაზაფხული ჩვენ მისთვის გვინდა!

მუშა მიხა დევაძე

მუშა-მწერალი მიხა დევაძე საქართველოს ს.-დ. პარტიის გაზ. „ხალხის თავისუფლების“ ერთი მახლობელი თანამშრომელთაგანი და საქართველოს დამოუკიდებლობის იდეის მქადაგებელთაგანი მუშათა შორის.

ქართული ლაზარია

ვისაც რომ უყვარს ქვეყანა
 ამირან გმი"თა-გმირსა,
 ვინც საქართველოს სვე-ბედზე
 ტარიელივით სტირისა,
 ის დღეს ჩვენც დაგვეხმარება,
 კვნესა-მე მისი ქირისა!

ვისაც გულს ცეცხლი უნთია
 და განცდა ძალუძს ტკობისა
 ვისაც აღმოუჩნდა სწადიან
 კაცთა შურის და მტრობისა,
 მოღით, აღვმართოთ ტაძრები
 გონებრსა და გრძნობისა!

ვინც უყოყმანოდ შეიძენს
 ბილეთებს ლატარიისას,
 ვინც ხელოვნებით აულდგმულობს,
 ვინც რომ წყაროს ჰსევას იისას,
 ის იგრძნობს განცდას უტკბილესს
 უმწიკვლო პოეზიისას!

ვისაც კი უყვარს აკვანი
 ამირან გმირთა-გმირისა,
 ვინც საქართველოს სვე-ბედზე
 ზრუნავს და მისთვის სტირისა
 ის დღეს ჩვენს ბილეთს შეიძენს,
 კვნესა-მე მისი ქირისა!

ნაზარი ქუთათელი (დასახიროს)

ქუთაისის მიტროპოლიტად არჩეული გიორგობისთვის 17

დ ე ღ ე ს . .

(ძღვანდ ვ. ჯანიაშვილს).

გიორგი გაბრ. ძე ფიცხელაური
 სრულიად საქართველოს რესპუბლი-
 კის რკინის გზათა განუსახდურელ ძა-
 ლა-უფლებით მოსილი უფროსი, დი-
 დათ მომზადებელი, საქმის მცოდნე
 და გამგეობის უნარით აღჭურვილი.

ავადმყოფი ღამეა, ქლექიანი, სნეული...
 სთვლემენ, .. ილღუებიან ვარსკვლავები ცაზედა...
 დავალ ირაოსავით უ ახლკარო, ელი,—
 ქარი ჰქრის და ჰქვითინებს — მოსთქვამს რაღაცაზედა...
 დავალ... შენი ზრახვანი მიფრთხობენ მოსვენებას,
 ფიქრი ჩემი თავს იმტვრევს ყოფნის ამოცანაზე...
 დედავ! რად გამაჩინე, რად სჩადი ბოროტებას!
 რად გამეცან ქვეყანა და მისი სიღამაზე?
 დედავ! რისთვის მასწავლე ტრფობა და სიყვარული
 თუ—კი სოფლად ვიდოდი უთვისტომოდ, ობოლადა...
 თუ—კი წამების ჯვარზე ვიქნები მიჯაჭული,
 თუ—კი ვერვის ვპოვებდი სულის თანამგრძნობლად...
 ავადმყოფი ღამეა, ქლექიანი, სნეული...
 გლოვის მანდილს ი ხავენ ვარსკვლავები ცაზედა...
 დავალ, დავნეტიალორ უსაფანო ეული...
 ქარი ჰქრის და ჰქვითინებს მოსთქვამს რაღაცაზედა...

კ. ძიძაძე

ქორწილი

დასასრული. იხ. „თ“ და ც.“ № 13

რ. ჭვჭელი. ეშმაკი ვერ შევოპყვება,
 კულიანი კი გაპქრება.
 მეჯვარე (მოადგება) გზა, გზა ნიფე-დელოფალსა,
 თორემ ნახავთ ჩემსა ძალსა!

რ. ჭვჭელი. კი, ძამო, ძალს ნუ იქადი,
 გზა გახსენი—ისე წადი.
 მეტრელი. ჩქიმი კოჩი, მომე ფარა,
 რომ გაუხსნათ გზაი ჩქარა
 მეჯვარე. შეილო ბევრს რო გეხვეწებო,
 ძალსა სდგებარ, მევაჭრები.

(მეჯვარე ხმ. ლს იძრობს და გაბმულ ზონარს შუა გა-
 ჭვითს. გზა გაიხსნება. ნიფე აღმასსან და დედ ფა-
 ლი ნათელა კარებში. შემოვლენ: აღმასსან და ხათე-
 ჭლა რა შემოვლენ, რუს-გენერალი, გახსდარი, გა-
 ნრ ედილი, აგონებ აგლეჯილი ძველ სამხედრო მუ-
 დირთი, რაცრაცი, „ჩესტს“ უკეთესი მექარწელო.
 რახელში არეის ბოთლი უჭირავს მოფარებით აღ-
 მასსან მათლაფას ფეხს დასცემს და დაამსხვრეეს.
 გურული დამაჩას გაიხვრის ჭკრში. კაქელი შესი-
 ხებს „მოკული მტერა—ისარე ჭკრა!“ რაცა
 აღმასსან მათლაფას დაამსხვრეეს)

ტიტიკო ჯან! ქირიმე შენი ძალის,
 იმედია მომავალის!
 (ჯვარწერილებს შემოჭვრებიან ჯვრის წერის დამწრე-
 ნი—მეჯვარის ამხანაგნი: ანამი და ასანალო, მონ-
 დეოთ მყარი „კუხს ბედნიერ“ სისიმდერთ ტუში)

3

(ნიფე-დელოფალი სხელში რა შევლენ, შუა ფარდ
 ახსდება. გაშლილია გრძელი ლურჯი სუფურები. ნიფე-
 დელოფალი სავანებო ტახტზე დასხდებიან. ერთი
 მანდილოსანი დედოფალს კაღთაში ბიჭს ჩაუკარებს,
 ერთი მანდილოსანი, აგრემც ბიჭი გაგინდებთ,
 სამ. მულე ჩაგიდგებათ.

გნ. სიდონია. შეიღონო, ისე გაგახაროთ,
 როგორც გულით გენატრებათ,
 ოლონდ გქონდე სიყვარული
 არაფერი რაგაკლდებათ.

ანამი. ძმანო, ითქვენნი ჯვარის წერა,
 არის ჩემიც გულის მღერა.
 ახლა ისევე ჩენ ვართ ძმები
 ერთმანეთის თავის მღები.

ასან ალია. შუაურ ალაპ! ვიტყვი ერთსა,
 თქვენს სიცოცხლეს შევთხოვ ღმერთსა.
 გზა და კვალი ცხოვრებისა
 თქვენ გაავლეთ ხალხთ შებნისა.

სხვა სხვა კუთხის—ორი ჯურა
 დღეს ერთმანეთს შეეწურა.
 ერთობაში არის ძალი,
 ერთ პირს მტერი ენაცვალა!
 (ტუში. დაიწყება მილოცვები: მართმევენ სხვადასხვა
 ძვირფას ნივთეულობას, ოქრ-გერცხლს და სხ.)
 მეფანდურე. გურულებს შეუწევიათ.
 ვერცხლის საინით ქურქელი,
 მეგრელებს—ცხენი საჯდომი,
 მის მოსართავი—საბელი
 კახელებს—ღვინო ურემო,
 ქართველებს ქადა-ნამცხვიარი,
 თუშხევსურთ ფარი-ფრანგული
 საკლავი—ძროხა და ცხვიარი,
 რაქველ ლეჩხუმელთ—ოქროი,
 შრომ ში მონაგუბარი,
 აჭარელ-ქ. ბუღეთლებსა
 ფორთოხალ-თაფლი და კვარი,
 სომხითელთ მანდია ზოდები.
 ბუნებ-ს ნაწუშავარი,
 ინგილოელთა სპილენძის
 ავეჯი ზარნიშ-ნამწვარი,
 სვან-აფხაზ ჩ ჩანთ ქარელთა
 იარაღე-ლი ბევრგვარი...
 ოსებსა—ტახი ბურვავი
 ჩვენს ტყეში ნაქოსმანარი.

(ყოველ გვარტომის სსენებაზე მოისმის:
 „გაუმარჯოს, გაუმარჯოს!“)
 აღმასსან მადლობელი ვარ ყველასი,
 აწ ავსებული ლხენითა,
 ჩემი თქვენდამი პატივი
 ვერ გამომ თქვამს ენითა.
 ჩემს ძვირფას მოძმე მეზობელთ
 მიეძღვნას ტკბილი სალამი,
 დე, გვექნეს ძმური ცხოვრება,
 ჩვენი წყლულების მალამი,
 დიდება ნიფე დედოფალს
 და ჩვენს ბრწყინვალე მომავალს!
 (ქართლელთა „მწავალ ჟამიერი“)
 სავითოდ. მოყვარევ, ნება მიბოძე,
 გითხრა ამბავი გულისა.
 გოლა ისუიერი. შენის მიზეზით გამობარის,
 შემქმნელად სიხარულისა.
 შავი დღე ბევრი გინახავს,
 ბევრჯერაც ცრემლი გდენია,
 მაგრამ მიზანი ცხოვრების
 უქმად შენ არაგშებენია.

რაც გულში გუდვა ისა ჰქმენ,
 მოსპე-მოსრისე წოდება;
 გლეხმა თავადი შეირთე,
 თანც შეიძინე ქონება.
 ამ დღიდან მხოლოდ ერთი ვართ,
 აღარ არს ამერ-იმერი,
 ვანც ჩვენს ერთობას დაარღვევს,
 ის შეიქნება თვის მტერი.
 მეც შენს მაგალიძს მოვეყვები,
 თავადის შვილი, კახელი,
 გლეხს ქალს ვირთავ, მარიამს,
 უნდა მიბოძოს მან ხელი!

აღმასხან. შაბეროს და ამრავლოს,
 ეს მაგალითი სხვამც ნახოს!
 (გოლა ინჟინერსა და მარიამ ქალს ხელისუფლის
 შიაცემინებს. გოლა მარამს ჰკოცნის ტუში)

(კახელთა მრავალჯამიერი)

ტიტიკო (ნათელას), აბა, დაიწყე სიმღერა, —
 თუ ქორწილია — არ მჯერა.
 შენი ჯერია ნათელა!
 ხომ აღარ ბნელა — ნათელა!..

ნათელა (ჩინგურზე მდგარს)
 ბნელეთს დაემა ზეწარი,
 ნემ მოგვაფინა სხივებ-;
 კურახევით გვატკერს ზენარი
 ხალხთ ცოდვით განაკვირვები.
 იხარე გულო, ჩაგრულო,
 დრო გველის სიხარულისა,
 თუ გსურის ნდომა ისრულო,
 ატნაც გმართებს წყლულისა!
 მზე-მთვარე გვეალერსება,
 ვარსკვლავნი გვესალმებიან,
 ხელფეხს ბორკალი ეხსნება,
 და ჩვენი სულნიც სტკბებიან!

ეჭიბი (წამოდგება და ახანტუქას აძლავს)
 შეუანდურე. სმენა იყოს, გაგონება!
 ახლა ნეფე ილოცება!

ეჭიბი ნეფე ილოცება —
 ღვთის პირით დაილოცება:
 ღმერთთან გაშორით:
 ყმობა, მონება,
 შუღლი და ჩხუბი,
 არ გაგონება,
 სხვისთვის ცხრვრება,
 სხვის გაგონება;
 სახლში მტერი,
 უფროსი — შტერი,
 თავის არ ცნობა,
 მტრის არ გაცნობა.

ნეფე ილოცება —
 ღვთის პირით დაილოცება:

ღმერთთან მოგცეთ
 ცხელი მრავალი,
 ძროხა უაფლელი
 და მოსავალი
 ჯოგი ცხენისა,
 ღორი — ქოსმანი,
 ნაირ-ნაირი
 სახლში ფრთოსანი.
 ბეღელში პური,
 სავესე ქური,
 ტყე და მინდორი
 მუდამ მაძლარი,
 მამულ-დედულის
 არ სჩნდეს საზღვარი!
 ნეფე ილოცება —
 ღვთის პირით დაილოცება:
 ღმერთთან მოგცეს
 ექვსი ვაჟი,
 ოთხი ქალი —
 სუყველა კაჟი,
 ცა-ქვეყნის თვალის;
 სწორ-უპოვარი,
 ძმა — მებობელი,
 ქვეყანა წყნარი,
 მუდამ მშ-ომელი.
 ძმა — ძმისთვის მკვდარი,
 ნეფე ილოცება —
 ღვთის პირით დაილოცება!
 სახლი აგვესოს
 შვილის შვილთა,
 სიმწარეს ჰკლავდენ
 მუდამ ტკბილითა

კერაში ცეცხლი
 არ ჩაგქრობდეს,
 სახელი მარად
 გედიდებოდეს! —
 ნეფე ილოცება,
 ღვთის პირით დაილოცება!
 საერთო ხმა: ღმერთმა დალოცოს! (საშფურ)
 ტიტიკო. ახლა გმართებს ჩვენ ღმერთი,
 არა მხოლოდ ტიტინი!
 აბა, ერთი ლექური
 ქა სიმღერაც ზევსური.
 სიძე მჩმო დაიძარ
 ქალო დაწყე მხარ და მხარ!..

(საღამური, სიმღერა, ლექური,
 ტექსტები ადმასხან და ნათელა)
 ერთხმად: გუმარჯოს აღმასხანსა,
 მის მარჯვენას, ჯიბე-ჯანსა!
 ფ ა რ და
 იოსებ იმედაშვილი

ს ი ტ ყ ვ ა

წარმოთქმული სიონის ტაძარში კათოლ. პატრიარქის კირიონ მეორის ანდერძის აკეთებზე, კვირას 7ივ 1618

მშვიდობით თქვენო უწმიდესობაჲს!

ეს ერთი კვირაა შენი ანჩის ხატი, მთელ მორწმუნე თბილისის ქართველობასთან ერთად, გულდათუთქული დაგჭვითინებდა ტყვიით განგმირულ თვისს მამათ მთავარს. დღეს კი ჩვენი სამშობლოს ყოველ კუთხიდან მოზღვავებულა მთელი საქართველო, -შენი სამწყოს, -რათა მიგაცილოს საუკუნო განსასვენებელ სავენამდე. დაობლებული შენი სამწყოს, ისევ დაქვრივებული ივერიის ვკლესია, დღეს საქვეყნოდ მოსთქვამს და ჰგოდებს თვის ვაებასა, თვისს უბედურებასა, თვისს ეგზომ დაცოდვლებას სამშობლო ქვეყნის გარეშეთაგან გაქირებას ეს შენი საიდუმლოებით მოცული კუბოც მძიმეა! ლოდვით შენ და რთო. ასეთ განსაცდელს ადგილი აღარ უნდა ჰქონებოდღეს ჩვენში!

არ ვიცი, შენი ასეთი მოულოდნელი და უცნაური სიკვდილი ჩვენი გაუგებრობის თუ უმადურობის ნაყოფია. ზოგჯერ მტერი ვერ უხამს ადამიანს იმას, რასაც თვით ადამიანი თავის თავსო, -სწორედ ჩვენზეა ეს ნათქვამი. სხვებმა, გარეშებმა, ჩვენმა პტრებმა და ორგულებმა შეიგნეს შენი დიადი პიროვნების ღირსება, -ჩვენ კი ვერა! სხვებმა, უცხოელებმა, დაფასეს შენი გონებრივი და ზნეობრივი ღვაწლი სმშობლოათვის, -ჩვენ კი ვერა.

ვერ გამოვიცა, რას ვთხოვლობდით კიდევ შენგან? სხვა ქვეყანაში ასეთ ნაამაჟო, დამაშვრალ მცხოვრან ღოღაწეს დასვენებენ ხალმე, სიბრძნის ყამს დაუტკობენ, ვანვილ ტანჯვა-წაშებას დაუამებენ და, თუ კიდევ სამოღვაწეოდ მოიწვევენ, მაშინ თავს ევლებიან მას, ტვირთს უმსუბუქებენ, რათა მისს სიბრძნე-გამოცდილებით ისევ ასარგებლონ ქვეყანა. ჩვენ ასე ვერ მოვქეპციით. ჩვენ მხოლოდ უუფლობო, უნების-ყოფო, კათოლიკოს-პატრიარქად ამოგირჩიეთ! თითქოს ჩვენი ეკლესიის ხომალდის საქეთმპყრობელად მოგიწოდეთ. ნამდვილად კი ეს საქე ხელდგან გამოგტაცეთ! ქედ-მადლობა, გამძვიბული შური, საარაკო თავებლობა და გულფიცხელობა ვაწარმოეთ თვისს მამათმთავრის გარშემო; უკანასკნელი დღენი სიცოცხლისა ჩავამწარეთ მას და ახალ საქათველოში ეკლესიასაც ძირი გამოუთხარეთ, არსებობის ნიადაგი გამოვაცალეთ...

განა მხოლოდ კირიონ კათოლიკოსს მოვექეციით ასე? უფრო მეტის სისხსტიკით გავისტუმრეთ საიქიოს დიდი ილია! წიწამურის ტრადელია შეამზადა ბლოშვიეკურ ყურნალმა „მოგზაურმა“, -მარტყოფისა-კი ასეთმვე ჯგუფურმა „ახალმა სიტყვამ“ როდესაც ილიას და კირიონს ყოიინას სცემდნენ უგუნურნი, ჩვენში არ აღმოჩნდა ივნე, რომ დამაშვრალთათვის ნუგეში ეცათ, მათვის მოეგნებოთ უპასუხისმგებლო კალმოსანნი. პირიქით უფრო ასისიანებდენ ამით...

ილიას და კირიონს მამულიშვილობა, ჟანგარობა-და სამშობლოსათვის თავ-გაწირვა როდი ესწავლებოდათ, საყვარელნი!.. მაგრამ დღეს რაღა გვეთქმის დღეს ისევ საქვეყნო სირცხვილოში ჩავეციდით, ქართველო. ეტყობა ისტორიის გაცვეთილები ისევ ფუჭია ჩვენთვის ჯერჯერობით მაინც...

მაგრამ დრმად გვრწამს საქართველოს კირისუფლის ნიკო ბარათაშვილის ანდერძი:

„ცუდათ ხომ მაინც არ ჩაივლის ეს განწირული სულის კვეთება და გზა უვალი, შენგნით თელილი, მერანო ჩემო, მაინც დარჩება“

დაიხ, „გზა უვალი“ კირიონისაგან „თელილი“ უსათუოდ დარჩება“ ამ გზაზე უკვე დაგვყენა განსვენებულმა პირველმა მან შეაშუქა ჩვენი საზოგადოებაში ჩვენი ეკლესია განთავისუფლების აზრი. შეაშუქა არა 1905 ან 1917წლებში, როდესაც ქვანიც კი ლაღდებდნენ, არამედ უფრო ადრე, როდესაც სუსხიანი ჩრდილოეთისაგან ყოველი აზრი და იდეა თავისუფლებაზე იყო ჩვენში გაყინულ-გათოშლილი. კირიონი კი მაშინაც სთესდა ჩვენში თესლსა კეთილსა. ის შეესწრო კიდევ ამ თესლისაგან ნაყოფის გამოღებას, მაგრამ თვით კი ვეღარ იგემა თვისი ნამუშაოარი

ბისა ყოფილა ხვედრი ქართველ საზოგადო მოღვაწე-და ვერც კირიონი ასცდა თვისს ხვედრს.

არ შემიძლეა არ გამცნოთ, საყვარელნო, კირიონისაგან ერთ სასკლესიო წრეში უკანასკნელად წარმოთქმული აზრი ჩვენს ძალთა ურთიერთ განწყობილებაზე: „ოცი წლის განმავლობაში დაშორებული ვიყავი სამშობლოს, -ბრძანა განსვენებულმა, -შორიდგან თვალყურს გადევნებით, ვფიქრობდი, რომ ამ ხნის განმავლობაში თქვენ საკმარისად შეიგნით საქვეყნო მოვანლოება, მაგრამ, როგორც ენლა ვრწმუნდები, თქვენ უფრო გაზრწნილხართ, დაქვიეთებულხართ და დაქსაკსუდხართ. თუ ხელახლა დაიბადებით თორემ სხვა ფრივ თქვენი გამობრუნება შეუძლებელია,“ ნაღვლი ანად დაასრულა მანთვისი მწყემსმთავრული მხილება;

იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ჩსენ „ხელ-ახლა დავიბადებო“ როგორც განსვენებულმა გვამცნო, -ახალ საქართველოში; მხოლოდ თავისუფალ საქართველოში აღორძინდება, ამაღლება გაფაქიზდება, ძალთა განწყობილება, მხოლოდ განახლებულ მოქალაქეობაში შეესძლებთ უკუ ვავადოთ აწ დამხობილ მონობისაგან ნაანდერძევი გაზრწნილი ზნე-ჩვეულებები და შეერთებულ-ძალონით სამშობლოს ვეშასახუროთ. იმედი უნდა ვიქონიოთ რომ აწ თავისუფალ საქართველოში თავისუფალი ეკლესია შესძლებს აღუზარდოს სამშობლოს ღირსეული მოქალაქენი მტკიცე ქრისტიანულ ზნეობის ნიადაგზე. უნდა შევიგნოთ, საყვარელნო, რომ მხოლოდ წმინდა სახხარების მცნებებზე აღზრდილი ვრია უკვდავი და უძლეველი.

ამ რწმენით მიგაცილებთ, ტანჯულო მამათმთა“ ვარო, საფლავის პირზე; აქ „ქალარა სიონის ტაძარში მივებარებთ შენს ნეშტს მშობელ მიწას. აქ დაისვენე და განისვენე, დამაშვრალო! აქ მაინც აღარ იქნები „განმარტოებული“ აქ მუდამ სინანულის ცრემლებს დავაფრქვევთ შენს წმინდა საფლავს. შენც უწმიდესო მეუფო, აქედან თვალყური გავდევნე, გავგამხსენე, არ დავგივიწყო, არ დავგწყველო, არ შეგვაჩვენო; პირიქით შენებურად დიდსულოვნურად შეავედრე ჩვენი ეგზომი დაცოდვილება სიონის ღვთის მშობელს, წმ. ნინოს და ჩვენს ნათლით მოსილ წინაპართ.

შეგცოდეთ, -შეგვინდევ და გვაპატიე, ჩვენო დაუვიწყარო მამათმთავარო.

ღმერთი იყოს შენი მოწყალე. ამინ.

დეკანოზი ნიკიტა თალაქვაძე

პირველი ნაბიჯი

ბუნების არც ერთი საიდუმლოება ვერ დაემა-
ლებს ადამიანის მეცნიერულ ვიწროებას, თუ მიჰყვას
მისი ძებნას, როგორც საქარაა. მისთვის მალე ძვე-
ლდება ყოველი გამოგონება-ადამიანის და ნაშრომი სა-
განი, სულ ახალის ძებნაშია. გუშინ რომ ახალს უწო-
დებდა, დღეს მისი შემდეგი საიდუმლოების ძებ-
ნას ეწაფება და მხოლოდ მისი ჰომინთ იტკობს
თავის მძალე წყნობას...

მონა, ტუფე; დაძაბუნიებული და ნებაწარსული
ადამიანის გონება მოკლებულია ყოველ მეცნიერებას...

დადგა ჩვენთვისაც საბედნიერო ხანა: ვრჯო-
ხეთი სამოთხედ გარდატეხილა... მსგეი ფართოდ და
მსურვალედ გადმოგვაუინა თავის მრავალფეროვანი
სხივები და თავისუფლად ამოისუნთქა ტანჯულმა ხა-
ლხმა. მოშორდა ბოროტი ბარათაშვილის ობოლ
სულს... აუვადა ილიას სხეულზე მამული... შე-
ვგუფდნენ ქართული გმირები, აკაის დაფი და ნა-
დარის ძახილი, და შეერთებულ ძალით სდარაჯობენ
მამულს... კვლავ გაისმის წკრალი უკვდავ რუსთა-
ველის ქანარისა...

გაქპრა სულით შეწუხებული დემონი, რომელ-
მაც ამსხვერვლა თამარის ნორჩი მურაზი და თვი-
სით პირდებოდა ბედნიერებას; მაგრამ სულით ძლი-
ერმა და მომავლის მძრწმუნე თამარმა, არ დაჰკა-
რგა გონება და არ ემთხვია ტარტაროსს...

ბევრმა აღიარა საქართველო სუკუნოდ მიძინებულად-
მაგრამ კატრუვდა ეს თქმულება; გაიხსნა მრავალ შე-
კვანძული ჯადო...

სხვა ბედნიერებათა შორის, ქართულ ხელთნებასაც
მიექცა უურადლება: ერთგული მუსიკის ახალბო-
ნებლად უკვე გადაიღა პირველი ნაბიჯი, ერთგული
მუსიკის ახალბოძინებლად დაარსდა ქართული სამუსი-
კო სასწავლებელი, ქართულ მუსიკის მომღერალთა
კავშირი, მხედართა კავშირი და სხ., იმედია, ესენი
უუურადლებოდ არ დასტოვებენ ქართულ სიმღერა-
გალობასთან ქართულ საკრავებსაც, რადგანაც ქარ-
თული ჰანგების შესრულება ფორტოპიანოზე (რაც
ელანდ დამოკიდებულია ევროპიის მუსიკის თეორია).
იკეთივე დისონანსი იქნება, როგორც რუსული ან-
ბანით ქართული ლექსის წაკითხვა.

ჩვენ გამომეშინა არსებობს (როგორც აღმო-
საგლეითი ერების მუსიკაში) შესამედი და მეოთხედი
ნაქვეთები (ტონა) და ამ ხმებს ევროპის მუსიკის
თეორია არ იცნობს.

ამ ნაქვეთებშიცაა განსხვავება, რის საშუალე-
ბითაც ირგვეს ქართულ და უცხოეთის გამომთ-
მართლებას; მაგალითად: ქართული საქცევი ინტერვა-
ლ არ ეთანხმებთან სპარსულ-არაბულ მუსიკულს და ფარ-
იანის „ჩელმე-გულზარ-მუსიკის“ ხმებს... აღ-

მოსაგლეითის მენზურადურ თეორეტიკას აღვილად
შეუძლიან გარკვევა მუზობელ ერების ჰანგებისა, რომე-
ლნიც შეწეულა ქართულ საქცევი და ატრეოვე პირიქ.

ჩვენ აქნობამდე აღმოსაგლეითის მუსიკის აღ-
ბოძინების იმედი ევროპელ კომპოზიტორებისგანა გე-
ქნდა, მაგრამ იმის-კი აღარა ვკითხულობდით: გა-
გებებს რამე თუ არა ჩვენი მუსიკისა?.. დღეს ისე აღა-
რდა აღარა ვართ სხვი ხელში მათეურებლნი. მისი
აღბოძინება მიენდოს და დაეგალოს აღმოსაგლეითის
მუსიკის მიფარველთ და მცობელთ, ესენი შეასრულე-
ბდნენ კიდევ თავიანთ მოვალეობას...

უპირველესად უურადლება უნდა მიექცეს ქარ-
თულ მუსიკის დედა ბოძი — თარს, რომელიც თა-
ვისი მენზურით, ტიპით და ტონით აცალკევებ. —
აწაწილებს ქართულ მუსიკას უცხოეთის მუსიკისგან.
დაწვრილებით უნდა აღიწეროს მისი საქცევის ინტ-
ერვალები... დაწეროს სრული თეორია ამავე მენ-
ზურადურ მოწყობილ, რაცა გაგვიადვილებს ქართ-
ული ჰანგების აღდგენას... მხოლოდ ამას მეო-
ხებით შეგვიძლიან ნათლად დამუტყიცოთ ევროპის,
რომ იმით უმადლეს კომპოზიტორების დაწერილი
ბრიტანულური მუსიკა ჩვენთვის სრულებით უცხოა.

ხელთნებათა ერის სიმთელის და სამაგრას ერთ-
ძალას წარმოადგენს და ამიტომაც მისი ბედ — იღბა.
ლი სახვალთოდ არ უნდა გადაიღოს, არამედ დღე-
სვე; ამ თოფ წარბაზების-მიერ შექმნილ აბა
დონურ სიმთეობის ხმებში აღბოძინდეს ქარ-
თული ერთგული მუსიკაც... აისხას თვით ობოლი
მარტალიტებიც თარის ძალებზე — ფარდებზე და მათ
უდგრასთან ერთად კვლავ ამადლდეს სიყვარული აღ-
ბოძინთა შორის... იგი თანაბრათ მოქმედებს ვოფ
ელს დვთის განახუნთა გრძობაზე...

ქართულად იცან ყოველი შენი საქუთრებანი.
მამართე თარს და იგი უფრო სწორედ გამოხატავს
თავის სიმთა კვესაში, შენს ტირფარამიან წარსულს
და ბედნიერ მომავალს.

ალექსანდრე ოგანეზაშვილი

კითხვა — პასუხი

- გამარჯობა საქელი! — გამომარჯობს იგანე
 - კანცო ერთი მითხარი; რისთვის დაიკვირნი?
 - სწორედ ხათაბლას მკვანერობა ამ დროშია,
ერთი კვირა მოუნდა თბილისი დგან გორშია.
 - შენ ჩემისთქ ამბობილო, ეგ რა გასაკვირია:
ცხინვალი დგან გორამდე მოვალ ერთი კვირია.
 - შენ რა დმერთი გაკვირნი, მადლობი ფეხითა.
შე თუ დაფიგვიანი, ვიფავ მატარებლითა.
 - როგო დმერთი გამიწერა ვერ უაურბო ამ გზებსა?
 - მეტე სძინავთ, თუ რაა ამ მუდრეკ კომისრებსა?
კომისრებს არ სცადიანთ გართულან ქართუმბა!
 - ყოველ დღე ქეიფობენ წუწნით სარდაფებშია!
- მუშა ზ. ზემონანდაყელი

კაპიტან სიმონ ლაშინი

საქო. ავეტიქ, კაცო ავეტიქ!!

ავეტ. რა იყო, რა გაღრიალებს?

საქო. რაღა რა იყო? ძეგვის ხილი...

ავეტ. ჰო ხომ აფეთქდა. კიდეც ექვსიაო! (იღრიალებს)

საქო. საქმეც ვგ არი, რომ რიგიანად ვერ აფეთქებულა.

ავეტ. რის ვერ აფეთქებდა? ამბობენ პოეტები ვეღარ ღაღანაო.

საქო. მერე შე ვირისთავო! ისიც იცი რომ დაუჭერიათო!

ავეტ. რას მიპარავ? ვინ დაუჭერიათო! ჩვენი დაწნაკიდებმა საქმე ქნან და დაიჭირონ

საქო. კაცო გაიგე! გეუბნები დაუჭერიათ მეთქი! — არადა! ამ ობრებში ერთი საქმე ისე ვერა ქნეს, რომ შავ არ გაეზნენ. მაგრად დაუჭერიათ და!..

ავეტ. კაცო, ვის დაუჭერია! ერთი კარგათ აბისნი მაყავ.

საქო. ვის დაუჭერიადა, თითონ სუღების მინისტერს მესხიოვს. თურმე სღეღოვადეთელათაც თითონ ვამხდარა.

ავეტ. წერე მესხიოვი, განა ვრაცია? მე ხომ ჩვენი გვარის კაცსა ჰგავს!

საქო. აი სწორედ აქ არის ძაღლის თავი დამარხული. ჩვენ სუყველას ჰაიასტანადა ვთვლით. — ვამბობდით: ეს თიფლის ქალაქი „მეზნაო“, გორიც ჩვენიო, სიღნაღიც ჩვენიო, თელავიც ჩვენიო... არა და! ბაბუმაც ჩვენიო. უხურში ვაზოდის, რომ ჩვენი ვერის თავფეი ყოფილა ლამის იმდონი ვიხაროთ, რომ ერეგანიც არ დავკარგოთ.

ავეტ. კაცო, ლთავებს ნუ ამბობ! გეუბნები მესხიოვი სოცხურიგვარია მეთქი?

საქო. არა ბიჭო! გიორგაძეც სომეური გვარია, გიორგაძეც რომ არიან ნვენში! რის ჩვენია! ქართველი ყოფალა და რანაირი ქართველი? ისე მაგრად ჩაუვლია სღეღსტევის ძაფები ხელში რომ...

ავეტ. მოიცა, მოიცა! მერმე არ იქნება ის ძაფები დავწყვიტოთ?

საქო. შე ოხერო როგორუნდა დავწყვიტოთ, რომ იმ მესხიოვს ისეთი მაგარ მუშტით თურმე უჭირავს, რომ გიჟუს მუშტი იმასთან არაფერია. — გუშინ დამინახვეს და მსეთი დიდი თვალებიანი ვინმე ყოფილა, რომ მე შიშით წინაღამ სული გამებარა.

ავეტ. (დაღრუბული) მაშ საქმე ვერ ღავნეს რალა?

საქო რის ღავნეს. (ეურში უჩურჩულებს) კაცო ისიც გაგვია, რომ სხვა ხიდების აფეთქებაც ყოფილა შავ ღავთარში ჩწერილი.

ავეტ. არა და! ეს ოხერი ჩვენი დაწნაკიდები ამდონი ხანია ამ გიჟვრაცი! სოციალიტებთან შავირდათ არიან და ქკუა მინც ვერ ისწავლეს.

საქო. ეგა სოქვა და! (შაუხს) არა ავეტ ქჯან, მე როგორც უყურებ სულ ასე ვირის თავებად და ჩებთან — არა და! ტო, ყურუმსალ ააფეთქე?! რა და დოყოპიასავით პირი დაი გოლია? გასწი. თავს უშველე რალა? ვაგამ მევამობ, ავეტიქჯან, რომ ჩვენი კანცეს-სეგელა მოხლოვებულა.

ავეტ. გულს ნუ გაიტყვამ საქოჯან! ქართველი სოციალისტება კეთილი ხალხია, ისინი ამ საქმეს სხვანაირათ გაიგებენ. აქ დბალი ხლხი, რა შუაშია, ერთი ორი დაწნაკის საქმე იქნებო, და ეს საქმეც ისე მიჩუმდება, როგორც სხვები.

საქო. საქმეც ვგ არის, რომ მაგა აც თვალები გაახილეს და გაიგეს რა ინდისხურმებიც ვართ ყველანი. მე შენ გეუბნები, რომ იმ დო თვალებიან მესხიოვს ისე დაუწყია საქმის ვითარების გაგება, რომ თურმე ამ წყეულ ხიდის საქმეში ასობათ კაცები გამოჩნდებიან. წაღი ეხლაც და დააჯერე, რომ აქ ხალხი რა შუაშიათქო!

ავეტ. (დაღრუბული) მაშ საქმე პრწავ, ვაფუქე ულ რალა?!

საქო. მე შენ გეუბნები, რომ ეხლა ვეღარც ანგორჩანები კვიშველიან

ავეტ. რატომ? ისინი ხომ ჩვენებია?

საქო. საქმეც მანდ არის და! ამ ჩვენ ოხრებს იმთანაც საქმე გაუფუტებიათ და პარგამურულან.

(ორთავყენი დიდხანს დაღრუბულიან არიან, შემდეგ მწარედ დიდხანს ვაი — ვუას ხმაზე)

კრთად.

ძეგვის ხილი ჩატყდა, ჩვენი საქმე წასდა. სომხეთის საქმეები სულ ხვსემად გაქქრა!.. გენერალი მახნიოვი, ქალაქის დიდი გასდა. ვოენი ჰოლდოყენია ჩვენთავის საჭირო გასდა... ახა თუ გარგი ბიჭი ხარ, დამე გარეთ გასვალ! ისეთ ჭიტაქუს ამოგვრამენ, ორთაქალას ჩასვალ!.. აღექსანდრე ბაქრაძე.

ქართული ლატარია

ქართული ლატარიის შესახებ პირველად აზრი გამოთქვა სოლომონ ახველიანიმა ლატარიის დღევანდელმა დირექტორმა, რომელსაც ჩვენმა ჟურნალმა („თ-დაც“ 1916 წ. №) მაშინვე ყურადღება მიაქცია და მისი განხორციელება მოიწადინა. ამ აზრმა გაიმარჯვა და დღეს 3 მილიონის ნაცვლად 5 მილიონიან ლატარიას ემართავთ. ასე ძლიერია კერძო კაცის თაოსნობა და საქმის უანგარო სიყვარული. ქართული ლატარია რომ სასურველათ გაიმართოს საჭიროა მთელი ჩვენი ქვეყანა ჩაებას ამ საქმეში და და ეს კეთილი აზრი გაანახორციელოს. აქვე ვებეძვ ვო ს. ახველიანიის წერილს, რომელიც პირველად 1916 წ. „საქართველო“-ში დაიბეჭდა:

მრთი სანუალაპო თაატრის ასაგებად. (წერილი რედაქციის მიმართ)

საქართველოს № 235, შაბათ 22 დეკემბრისთვის 1916 წ

უმწეო მდგომარეობამ ქართული თეატრისამ ალაპარაკა საზოგადოებაში. ამ ლაპარაკს დროს ბევრი რამ გამოირკვა მაგრამ რა იქნება ესლანდელ მდგომარეობაზედ ცხადი და გამორკვეული: თეატრი არა გვაქვს! ამაზე უცხადესი და უსაშინესესი ჩვენ მდგომარეობაში მყოფ ერისათვის არა არის რა.

გავიდა ორი წელი და ამ ხნის განმავლობაში თითქმის არა გაგვიკეთებია რა. თავს ომიანობით ვინუგეშებთ და ეს ნუგეში იმდენად დამამშვიდებელია ჩვენთვის, რომ საქმე, მთლად თუ არა, ნახევრად გაკეთებული მიინც გვგონია. მაგრამ კმარა თავის მოტყუილება დროა რამე ვიღონოს!

მომავალ თეატრისთვის ფიქრი ყველას მართებს. მეც, ამ სტრიქონების დამწერი. ნებას მივცემ ჩემს თავს და ერთს საშუალებას გავაცნობ საზოგადოებას იმ საშუალებას რომელიც უეჭველია დიდ ენერჯიას მოითხოვს ჩვენგან, მაგრამ რომელიც ძალიან დავგიახლოვებს იმ ბედნიერ დღეს საკუთარი თეატრი ავაგოთ.

ეს საშუალება განლაფთ/იფ-ფასიანვი ლატარია. თუ კი ჩვენ შეგვეძლება მთავრობისგან ნებართვის აღებას და ეს არც ძალიან ძნელი საქმე იქნება იმ შემთხვევაში, მე ვამტკიცებ. სულ იოაპლე ხანში დიდ თანხას მოვავროვებთ.

აი როგორ უნდა ავიღოთ ნებართვა სამი მილიონი მამეთის ლატარიის ბილეთების გამოცემისა. ბილეთი უნდა ეღიროს არა უმეტეს ერთი მანეთისა. ეს სიიაფე ბილეთის ნებას მისცემს ღარიბ მასსამაც მიიღოს მონაწილეობა ლატარიაში. უნდა მოუხმობთ ჩვენში თუ უცხოეთში მყოფ შეგნებულ ქართველს. სოფლად მდვლები და მასწავლებლები უნდა ავამოქმედოთ. ერთი სიტყვით, უნდა შევექნათ ფართო ქსელი აგენტებისა. და თუ კი ესლა მრავლად არიან ისეთნი რომელნიც თავიანთ წვლილს არ ზოგვენ თეატრისთვის მაშინ როდესაც მათ ექნებათ თუნდაც სულ მცირეოდენი შესაძლებლობა რაიმეს მოგებისა. უფრო ხალისით არ გაიდებენ თავიანთ წვლილს, შეიძლება ესცდებოდეს მაგრამ მგონია, რომ საქმე ბილეთების გაყიდვისა კარგად წაყა.

ეს აზრი დიდხანია თავს დამტრიალებს, მაგრამ მისი განცხადების, არ ვიცი რატომ მეშინოდა უთუოთ იმისთვის რომ ბევრს ეუცხოვება იგი, რადგან ამგვარ და

რამეს ჩვენ დაჩვეულნი არა, ვართ; თუმცა ევროპის დიდი უმრავლესი ნაწილი კულტურულ დაწესებულებათა ამ საშუალებით იჩენენ საღსარს არსებობისას.

ენოა ვებედავ და თუ საზოგადოება დაინახავს მის არა უნიადაგობას და ყურადილებს ბედნიერი ვიქნები მისთვის, რომ იმედი მომეცემა ჩვენ ეროვნულ ტაძარში შეიდე და იქ წმინდა ხელოვნებით ვეზიარო.

თეატრის მეგობარი (სოლომონ ახველიანი).

ანტონ ზურაბის ძე ჩიქოვანი
(გარდ.ნახევარი წლის შესრ. გაშო)
ძველი ქარფკელი მეომარი, ოსმალებთან გმირულად მებრძოლი, რომელიც ბოლო ხანში ოსმალებისა და ბოლშევიკთა შემოსევით გაცეცხლებული ახალგაზდობას მოუწოდებდა საქშობლოს დაცვისაკენ. გარდაიცვალა მაისის 26, დაბადებიდან 80 წ.

კ. ფოცხვერაშვილის სამუსიკო დილამ დეკემბრისთვის 27 სახ. თეატრში ხალხი ნაკლებათ მიიზიდა. მიუხედავათ იმისა, რომ იგი ინტერეს მოკლებული არ იყო, პირველათ დაუკრა ჩვენმა სამხედრო გუნდმა, ჩვეულო რივი სახით შესარულა მარში და სხვა მოტივები, შემდეგ დაუკრეს გერმანელებმა, რომელნიც საკვირველი უნარით იცავდენ ხმოვანებთა პარმონიას, რაც ისეთ შთაბეჭდვლებას სტოვებდა თითქოს ყველა საკვირე ერთი ძალით, ერთი საშუალებით იკვროდეს და არა ორმოცი პიროვნების შემწეობით: არსად ჩამორჩენა, ან წინ გასწრება ტონებს არ ეტყობოდა, რაც სასიმოგნო შთაბეჭდილებას სტოვებდა მსმენელზე. თვით ნაწარმოები თავისი მრავალფეროვანი სახით აორკეცბდა მსმენელის ყურადღებას. იყო მომენტი, როდესაც მუზიკა შორს ბუნების წიაღში მოგავგონებდა მორაკრაკე წყაროს, რომლის ტიკტიკს არღვევს ხოლმე ბუნების ძალები. ყველა იმ მოვლენას, რასაც ადამიანი განიცდის, ტურფა ბუნების წიაღში და თვით თავისავე ბუნებაში საკვირველი ხელო-

ნების იყო ჩაქოვილი ამ მოტივებში, რაც გერმანელთა მუსიკამ შეასრულა. შემდეგ ბატონმა ფოცხვერაშვილმა ქართველ-გერმანელ გუნდთა ძალით, სადაც სიმებიანი ორკესტრიც მონაწილეობდა, შეასრულა ქართული საერო 11 საუტ. იამბიკო, უ არმაზის ჰიმნი, კერპთა დამხობედან, ლაშქარული, თავისფლების მარში და სხ. ვისაც შესწევს დაკვირვების უნარი და განვითარებული აქმბ მშობლიური გემოვნება, ის შეამჩნევს, რომ ეს ჰიმნენი მართლაც შეიცავენ რამოდენიმე ჩვენს ნაციონალურ გემოვნების წყაროს. ჰიმნების ბოლო კილოკავები, თუ შეიძლება ასე ითქვას, მოგაგონებდა ზოგ ალაგს შაშვის ტახტახს, ზოგი ხალხურ მელოდიის ნაპრალებს, რომელიც ხელოვნურად და თავისობით შემოქმედებით იყო ჩაქოვილი ხელოვანისგან; ერთ ალაგს აღარ მახსოვს, რომელ მათგანში, ისმოდ ქართული მგზავრულის ერთადერთი მუხლი. მეტათ საინტერესო იყო საიერიშო მარში. ის ჩვენ ტემპერამენტს სანგრძობლათ ახლო ვლდობდა. ამიტომ იყო, რომ ხალხის გულიდგან აღმოხდა დაუსრულებელი ტაში, რისთვისაც ლობტარს ეს მარში გამეორებინეს. საერთოდ ფოცხვერაშვილის მუსიკაში დატულია ერთგული მელოდიის ერთგვარი თავისებურება, რომელიც კულტურის მრავალ ფეროვან მანტიამო გამოატყვივის. აქ ხანას ერის გრამობათა განცდიანი ჩვენი ტურფე ბუნების სიკვლეუცე და თვით ტემპერამენტი ქართველი ერისა. დასასრულ მინდა ორიოდ სიტყვით შევეხო ფოცხვერაშვილის კონცერტზე წარმოთქმულ მოკლე სიტყვას: იგი ეკაბათებოდა ვილაცას რაღაცაზე. სხვათა შორის მან განაცხადა, რომ სანამ მთავრობა არ მიბძანებს, მე საერთოდ მოტივებს სხვას აღარ შევესრულებო. ჩვენი სამუსიკო ხელოვნება საქართვეობს განვითარებას, მაშასადამე ხელოვანი ყოველ შემთხვევის გარეშე უნდა იდგეს; მხოლოდ მაშინ შეუძლიან შემოქმედებას ფრთა გაშალას; ამიტომ შეეკრფოდნო ჩვენს თავისუფლებას. საქიროა ამას ბატონმა ფოცხვერაშვილმა ანგარიშა გაუწიოს.

მუშა მ. დევაძე

ქართულმა სამუსიკო ს. - ზამ ბეჯითად მოპკიდ ხელი სამუსიკო ცოდნის გავრცელებას. გემამაც საუცხოო შეუღლებია: გაგვაცნოს ყველა ერის მუსიკა ცალკალკ ვიისაც კი თვალსაჩინო რამ მოეპოება. გიორგობისთვის 1 სამუსიკო სკოლის დარბაზში გამართა გერმანული მუსიკის კამერული კონცერტი. შეასრულეს უკვდავ მუსიკათა ბეთოვენის ვიგნერის და შუმანის ნაწარმოები შესრულების მხრით საუცხოო იყო და საზოგადოების მხრით დიდი ტაშიც გამოიწვია მეორე სადამო უძღვენს რუსულ მუსიკას განზრახვა გამართონ ფრანგული იტალიანური ქართული და სხ. ერთა სამუსიკო სადამოები არჩეული გზა ფრიად გონივრულია და მიზან-შეწონილი: ასე უფრო გავიცნობთ სხვა სხვა ერთა შემოქმედებას. ვუსურვებთ წარმატებას. ჩვენმა მთავრობამ ამ საზოგადოებას განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიაქციონ

წინამძღვარი.

ქართულ დრამ ტიულ საზოგადოების დასახ წარმოდგენების სეზონი სახელმწიფო თეატრში დაიწყო გიორგობისთვის 18 „სარწმუნოება“ თა, ჰიესა აღებულაი ძეგლის დროიდან, მეტისმეტად რთულია, მრავალფერადი, შიგა და შიგ გქელ გქელი ადგილებით. მიუხედავად ამისა, სახელმწიფო დასმა მაინც დირსეულად დასძლავა ეს ძნელი ჰიესა და სანუკუშო იმედა ჩავინერგა, რომ ჩვენი სტენა

აღორძინდება, სახელმწიფო თეატრითა ეტყობოდათ, სხანდა რეუისორის სელიც. ბეჯითი მუშაა — და პრწინვალე მომავალი მათია. დაწერილებით შემდეგ. ამ ჰიესას რამდენჯერმე დასდგამენ. თეატრი სახელისით სავსე იყო... გამარჯვება სახელ დასს!..

უსავანო.

შეამოწიკრულა

- ყურნალი „თეატრი და ცხოვრება“-ს შემოსწირვის:
- 1 მარკოზ ლობჯანიძემ 25 მან.
 - 2 ოლა ლობჯანიძისამ 25 მან.
 - 3 თამარა აფხაზიშვილმა 4მ. 50კ
 - 4 ნ. ე. თავდგირიძემ 50 მან.
 - 5 მ. აბაშიძემ 100 მან.
 - 6 თამ. აფხაზიშვილისგან შეკრებილი: ოთხი მან. გ სო თეთბერიძემ, თ. აფხაზიშვილმა 3 მან. ორთხი მან. აგნაფინა დოდაძემ, ანა ერადემ; ნინო ბეკაშვილისამ — 1მ. 50კ. თითო მანათი. ანა ოლაძემ, ოლაჯა ქუთეთელისამ, ლიუდმილას ქუთეთელიძემ, მარამ ლომიძისამ გარინკა ნაკოლაძისამ, თამარა დონდ ძისამ, — სულ 23 მან. 50კან.
- შეამოწიკრულთ გულითად მადლობას ვუძღვნით. რედ

ვევლასითვის საჭირო და სასარგებლო წიგნი (ოცდა ხუთი წლის ნაშრომი)

უცხო სიტყვათა ლექსიკონი

შედეგნილი იოსებ იმედაშვილის მიერ, მეორე შეკრებულ-შესწორებული გამოცემა, გამოვიდა. შეიცავს 1112 სვ. ხელის მომწერთათვის, საუკეთესო უდიო — 25 მან, უუდიო — 15 მან. (წინად შემოტანილის გამოცემა). ბაზარზე უდიო — 3მ. უუდიო 25 მ. საწეობი: თბ ლისი, ბაზარის ქ. ნო, მერი 20, ალექსანდრეს ბაღის შირდაშირ, რედაქცია „თეატრი და ცხოვრება“

სამღვანო მსახური

დოანოზ კიკნაველიძე. ადიდების ფოტოგრაფიულს სურათებს და ასრულებს ყოველფეკვარ მსატყრულ საქმეს. — ამსადებს საუცხოოდ, ფაქისად და დროსე. მისამართი: ქ. თბილისში — სომოლანი ქ. № 1, ვვირილიაში — ფოსტის ქ. ბეკლარ ვვენცაძის სახლში.

ქართული ლატარია არ დაგავიწყდეთ! რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი